

paard een restant van de jongste, vermoedelijk vroeg 16de eeuwse beschildering op deze plaats.

In het zuidelijk transept bevond zich eveneens een gedeelte van een vroeg 16de eeuwse schildering. Deze werd aangetroffen tegen de achterwand van een dichtgemetselde nis. Door binnengedrongen water was de structuur nogal aangetast. Bovendien heeft men om bouwkundige redenen de nis later dichtgemetseld, zodat restauratie niet tot de mogelijkheden behoorde. De fragmenten die het best intact waren, zijn echter nog afgenomen. Het belangwekkendst was het laatgotisch traceerwerk in zwarte lijnen dat de niet thuis te brengen figuur bekroonde (C op de plattegrond; figuur 3).

Tot slot kan meegedeeld worden dat tijdens het werk het randschrift van het klokje, dat nu wederom in het geheel vernieuwde torentje is opgehangen, kon worden opgenomen:

IOHANNES EVANGELISTA IS MIJNEN NAEM
MII GHELVIJT SIJ GODE BEQUAM IAN MOOR
MAECKTEN MII INT IAER ONS HEEREN
M CCCCC LXII.

Het feit dat op de klok alle N's en IJ's in spiegelbeeld staan - iets dat op deze plaats moeilijk van de zetter gevraagd kon worden - geeft aan het klokje enigermate het aanzien alsof de gieter Jan Moor een Rus in zijn dienst had!

Op de bouwkundige bijzonderheden van de kerk te Lopik hopen we na de voltooiing der restauratie terug te komen.

C. L. TEMMINCK GROLL

EEN SCHOOLMEESTERSAANSTELLING IN 1631

Het hier volgende besluit tot aanstelling van een nieuwe koster tevens schoolmeester in het Gerecht van Oostveen*), de tegenwoordige gemeente Maartensdijk, laat duidelijk zien, dat bij de vervulling van een vacature van deze tweesoortige functie ook daadwerkelijk beide overheden te pas kwamen, de kerkelijke en de burgerlijke.

Ter voorkoming van misverstand: De 72 gulden gagie is geen weekloon, ook geen maandsalaris maar 's mans jaarwedde. Het was ook niet meer dan een soort basisloon. Waarschijnlijk ontving hij meer aan de maandelijksse stuivers van de ouders. Of het profijt van de duiven van commerciële dan wel van gastronomische aard was, blijkt niet. Misschien beide.

Zoals de lezer ziet, kan men de naam Leonard op vele manieren schrijven. Maar tegenover die onverschilligheid voor orthografie stond toen tenminste nog belangstelling voor calligrafie.

*) Rijksarchief Utrecht, Rechterlijke Archieven nr. 830.

De Kerckmeesters ende Gerechte van den Oostveen, alsoo den dienst van den Coster ende Schoolmeestersampte aldaer es vacerende ende hoochnodich ten dienste van de Gemeente daeraen gelegen es, dat dselve plaetse met een ander bequaem ende deuchtsaem persoon werde becleet.

Mede gehoort t goet rapport van Meester Leonardt Jansz van den Berch, haer t synder godtvruchticheyt ende deuchtsaemheytt verrouwende, hebben den selven Meester Leonaardt Jansz van den Berch by provisie voor den tydt van een Jaer, ingegaen den XVten Decembris 1630 totte bedieninge van den selven Coster ende Schoolmeesterampte aengenomen voor de somme van 72 gulden, wesende die ordinaris gagie daertoe staende, mits dat hy daerenboven hebben ende genieten sall het prouffyt van de duyven aen de kerckthoorn nestelende, ende daerbeneffens van het luyden volgende den Kerckenboeck daervan synde, ende van yder persoon die hy sall leren [leesen] ende schryven des maents ses stuyvers, ende die hy alleen sall leeren leesen des maents vier stuyvers.

Des es hy gehouden synen dienst soo in den Coster als Schoolmeesterampte well ende getrouwelyck waer te nemen, de Jonge Jeucht in alle deuchtsaemheytt ende godtvruchticheyt voor te gaen ende neerstelyck int leren lesen ende schryven te instrueren ende onderwysen als een goet ende getrouw Schoolmeester betaempt ende toestaet.

Ende indien den voors Meester Lenaert dese syne bedieninge wilde verlaeten ende hem op een ander begeven, sall gehouden wesen den Kerckmeesters ende den Gerechte een vierendeell Jaers voor syn vertreck daervan te verwittigen. -

Aldus gedaen aen de Martensdyck ter presentie van Kerckmeesters ende Gerechte voors collegialiter in de Gerechtsamer vergadert synde op den 1esten February 1631.

Leonardt Jansz van den Berch heeft zijn functies maar drie jaar vervuld. Bij besluit van 12 januari 1634 hebben de predikant, kerkmeesters, gerechte en geburen van Maartensdijk Jan Ellertsz aangenomen als koster-voorlezer en schoolmeester, op de zelfde gage en voorwaarden als indertijd van den Berch.

Het besluit van 1634 doet ons bovendien uit de doeken wat het Kerckenboeck vermeldde over het emolument van het klokkluiden: „genietende voort overluyden van een oude dode tot syn Jaeren gecomen synde acht stuyvers ende voor een jonge dode vier stuyvers”.

De Bilt

P. H. DAMSTÉ

EEN LOFLIED OP UTRECHT VAN EEN NIJMEGENAAR (1725).

In het familiearchief De Beyer, sedert kort in bewaring in het Rijksarchief in Gelderland, bevindt zich een grote hoeveelheid brieven, door Justinus de Beyer (1705—1772) gericht aan zijn moeder Geertruida Cuper (1681—1751), en geschreven tijdens zijn reis door Duitsland, Italië en Frankrijk in de jaren 1725—1728.

Zijn moeder had lang in Utrecht gewoond, en was niet zeer tevreden over haar verblijf te Nijmegen en op het in de nabijheid dier stad gelegen kasteel Hulsen, en dit, hoewel zij en haar man in Nijmegen geboren en getrouwd waren, haar in 1709 gestorven man daar burgemeester was geweest en haar kinderen er geboren waren.

Justinus was student in de rechten te Utrecht geweest (ingeschreven in 1724) en promoveerde aan deze universiteit na terugkomst van zijn